

УДК 349.2

Виноградова К.Г.

студ. гр. Ю-119сп НУ «Запорізька політехніка»

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «РОБОЧОГО ЧАСУ» У ТРУДОВОМУ ПРАВІ

Держава шляхом законодавчого нормування робочого часу визначає необхідну суспільству на даному етапі його розвитку міру праці й забезпечує охорону праці працівників. Правове регулювання робочого часу, законодавче закріплення його тривалості й порядку використання створює необхідні умови для кращої організації праці з метою підвищення його продуктивності. Тому інститут робочого часу займає особливе місце у структурі системи трудового права.

Поняття «робочого часу» в юридичній літературі трактується по-різному. Робочим часом, на думку вчених, вважається час, протягом якого працівник згідно із законодавством, колективним і трудовим договором, з підпорядкуванням правилам внутрішнього трудового розпорядку повинен виконувати свої трудові обов'язки на підприємстві, в установі, організації або у фізичної особи – роботодавця. Крім того, робочим часом заведено називати встановлений законом або на його основі час, протягом якого працівники зобов'язані виконувати роботу, що доручається їм відповідно до трудового договору і правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства. Також, робочий час визначається правниками як встановлений

законодавством відрізок календарного часу, протягом якого працівник відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку, графіка роботи та умов трудового договору повинен виконувати свої трудові обов'язки.

У Конвенції Міжнародної організації праці «Про робочий час у торгівлі та установах» 1930 р. № 30 під робочим часом розуміється проміжок часу, протягом якого працівник перебуває у розпорядженні роботодавця. Це поняття не охоплює години відпочинку, коли наймана особа не перебуває в розпорядженні роботодавця.

На сьогодні тривалість робочого часу працівників регулюється як Кодексом законів про працю України (далі – КЗпП України), так і галузевими, локальними правовими нормами. Відповідно до ст. 57 КЗпП України час початку і закінчення щоденної роботи (зміни) передбачається правилами внутрішнього трудового розпорядку і графіками змінності відповідно до законодавства. Слід зазначити, що на відміну від КЗпП України, проект Трудового кодексу України від 8 листопада 2019 р. № 2410, підготовленого Н.Ю. Королевською, містить визначення робочого часу (далі – проект). Так, статтею 132 проекту визначено, що робочий час – це час, протягом якого працівник відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку й умов трудового договору повинен виконувати трудові обов'язки. Відповідно до трудового законодавства до робочого часу можуть включатися інші періоди часу. У новому проекті Закону України «Про працю» від 28 грудня 2019 р. № 2708, підготовленому Кабінетом Міністрів України, робочий час визначається як час, протягом якого працівник відповідно до умов трудового договору повинен виконувати трудові обов'язки. Трудовим договором можуть визначатися окремі періоди, що включаються до складу робочого часу.

Поняття «робочий час» можна знайти в галузевих нормативно-правових актах. Наприклад, у «Положенні про робочий час і час відпочинку водіїв колісних транспортних засобів», затвердженим наказом Міністерства транспорту та зв'язку від 07 червня 2010 року № 340 робочий час водія визначається як час, протягом якого водій зобов'язаний виконувати свої обов'язки, визначені трудовим договором і правилами внутрішнього трудового розпорядку.

На локальному рівні правила внутрішнього розпорядку затверджуються трудовими колективами за поданням роботодавця і виборним органом первинної профспілкової організації, які встановлюють тільки тривалість робочого часу на підприємстві, організації, установи. Але у змісті цих правил не визначається поняття «робочого часу». Крім того, у зв'язку з змінами статті 21 КЗпП України (Закон України № 540-IX від 30.03.2020 р.) працівник тепер зобов'язується виконувати роботу без дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку. З чим пов'язані ці зміни не зрозуміло.

Заспокоює лише те, що зміст статті 142 КЗпП України про трудовий розпорядок залишився без змін.

Отже, ми дійшли висновку, що час, протягом якого працівник виконував певну роботу, і може вважатися робочим часом. Поняття «робочий час» охоплює трудову діяльність працівників з тривалістю їх праці, встановленої законодавством, та відрізком часу, протягом якого має бути виконана певна робота з дотриманням трудової дисципліни.